

Znaczenie bobra w kształtowaniu różnorodności biologicznej

2020-05-21

Aby przyjrzeć się znaczeniu bobra w kształtowaniu różnorodności biologicznej najpierw należy zidentyfikować charakter i skutki jego aktywności w środowisku.

Bóbr wywiera wpływ na ekosystemy wodne i błotne. Jego wpływ na środowisko sięga znacznie dalej niż wyznaczają to jego wymagania co do przestrzeni życiowej i zapotrzebowań pokarmowych. Zmiany jakich dokonują na środowisku zależą od zagęszczenia i dynamiki populacji oraz czasu przebywania bobrów w terenie. Przekształcając jego układ hydrologiczny, zwiększają bioróżnorodność, inicjują naturalne procesy bagienne a nawet wpływają na zmianę krajobrazu.

Bobry poprzez budowę tam, kanałów i żeremi przyczyniają się do zmian uwodnienia terenu i retencji wody, gromadząc w rozlewiskach w skali kraju co najmniej kilkanaście milionów m³ wody, co istotnie wpływa na gospodarkę wodną wielu dorzeczy. Efektem tworzenia rozlewisk bobrowych jest również stabilizacja wody gruntowej, zmniejszenie erozji, zwiększenie osadzania się cząstek mineralnych i organicznych, zwiększenie ilości i dostępności związków węgla, azotu, fosforu oraz innych substancji odżywczych, modyfikacja krążenia pierwiastków, zmniejszenie lub zwiększenie stężenia tlenu w wodzie, Podwyższenie temperatury wody.

W wyniku zmian hydrologicznych i morfologicznych cieków, następuje: zmniejszenie szybkości prądu przepływającej wody, zalanie terenu powyżej tamy i ustabilizowanie poziomu wody, powstanie strefy brzegowej typowej dla stawu, zwiększenie otwartej przestrzeni wokół powstałego stawu, przerwanie dotychczasowej ciągłości wzdłużnej.

Jednocześnie wskutek żerowania bobra kształtują się zmiany w składzie roślinności wokół rozlewiska, zwiększenie produkcji biomasy roślin oraz tworzenie się stref ekotonowych, siedlisk ziołorośli i zarośli.

Wskazane zmiany w siedliskach bytowania bobra wywierają znaczący wpływ na organizmy roślinne i zwierzęce zarówno środowiska wodnego, wodno-łądowego i lądowego.

Ścinanie niektórych drzew przez bobry powodują zmianę struktury i składu gatunkowego roślinności. Stopniowo zaczynają dominować krzewy. Inicjowane są procesy odtwarzania naturalnych zespołów zaroślowych – łozowisk i zarośli wierzbowo-brzozowych oraz zespołów łęgów, olsów i grądów charakterystycznych dla dolin rzek. Rozrasta się również warstwa roślinności zielonej z wieloma światłożądnymi gatunkami bylin, traw i krzewinek. Powstaje szeroka strefa ekotonowa, przejściowa między wodą a zwartą roślinnością. Płytko, nasłoneczniona i nagrzana woda w stawie, stwarza bardzo korzystne warunki rozwoju dla wielu gatunków roślinności z rzęsą wodną, rdestnicą, lilią wodną i innymi.

Tamy i zalewy tworzone przez bobry zwiększają liczebność niektórych bezkręgowców (ważki, ochotki, wioślarki, pijawki, pluskwiaki wodne, chrząszcze związane z martwym drewnem), ryb karpiowatych, płazów i gadów, ptaków takich jak kaczki czy dzięcioły, wreszcie niektórych innych ssaków: saren, łosi, dzików, wydr, piżmaków czy norek. Nawet łosie chętnie pasą się na wodnej roślinności porastającej rozlewiska bobrowe. Do listy bobrzych beneficjentów należą również nietoperze. Okazało się, że zalewy bobrowe dostarczające obfitości rozwijających się w wodzie owadów są wykorzystywane jako żerowiska przez nietoperze, w tym borowce wielkie i karliki malutkie. Stawy bobrowe mają kolosalne znaczenie również dla wielu gatunków ptaków. Dzięki rozbudowanej strefie ekotonowej, obecności wysepek i martwych drzew, obfitości owadów, kręgowców i roślinności wodnej występują korzystne warunki do gniazdowania. Rozlewiska bobrowe są chętnie zasiedlane przez bociany czarne, czaple siwe, żurawie i różne gatunki kaczek.

Ponadto niezwykle cenna i trudna do oszacowania jest wartość krajobrazowa siedlisk bobrowych. Pojawienie się rozlewiska bobrowego, często z żeremiami, wizualnie uatrakcyjnia teren, co może przyczynić się do upowszechniania zjawisk przyrodniczych poprzez wyznaczanie ścieżek dydaktycznych.

Różnorodność biologiczna - bobry

